

RÉVÉSZ TAMÁS – VÁRKONYI ANNA

Globális problémák – helyi megoldások

Ecuador, Otavalo, Quito*

A fotóesszé két ecuadori példát ismertet az ENSZ Népesedési Alapjának családtervezési programjából. Otavaloiban egészségházat hoztak létre és működtetnek az ott lakó és környékbeli kecsua indiánok egészségügyi ellátására. Az egészségházban dolgozó orvosok egyaránt alkalmaznak hagyományos és természetes gyógy-módokat. Quito szegénynegyedében családközpontot alapítottak, amely azonban ennél jóval szélesebb körű társadalmi szerepet vállal magára.

A globális problémákat természetüknél fogva egyetlen kormány sem kezeli prioritásként, mivel megoldásukkal nem lehet rövid távon babérokat aratni. Még mindig az ENSZ az egyetlen politikai szervezet, amely napirenden tartja a Föld egészét érintő problémákat, különös hangsúlyt helyezve a biztonságpolitikára. Éppen ezért az ENSZ-ről sokkal inkább a Biztonsági Tanács vagy a békefenntartó csapatok jutnak eszünkbe, mint például Kína népesedési helyzete vagy a kyotói egyezmény.

Pedig a politika által kevésbé reklámozott, mostohán kezelt területein már kézzelfogható eredmények is születtek. Érthető talán, hogy nehéz Magyarországon a világ népesedési problémáival azonosulni, amikor nálunk éppen ellenkező előjelű tendencia érvényesül, de nem dughatjuk fejünket a homokba: a Föld nagyobbik felén több gyerek születik, mint amennyi emberi módon tud majd élni. Nagyt változott az ENSZ népesedési politikája az utóbbi években. Az 1994-es kairói népesedési világkonferencián egyezsége jutottak a szakemberek abban, hogy a demográfiai célkitűzések érdekében alkalmazott erőszakos politikai módszereknél sokkal többet ér egyéni döntésekre hagyni a népesség alakulását. A reprodukív egészségügyi ellátás (azaz a fizikai, lelki és szociális jólét) színvonalának állandó javításával az emberek maguk is rájönnek: célszerűbb kevesebb gyermeket vállalni.

A nemzetközi családtervezés terén az ENSZ Népesedési Alapja, az UNFPA (a továbbiakban Népesedési Alap) az egyetlen szervezet, amelynek kezében összpontosulnak az e célra szánt források és a cselekvési lehetőségek. Az ENSZ Közgyűlése 1969-ben hozta létre a Népesedési Alapot, a fejlődő országok népesedési ügyekben legnagyobb multilaterális segélyforrását. A Népesedési Alap segítséget nyújt a nők reprodukív egészségügyi ellátásában, mely magában foglalja a családtervezést és a szexuális egészséget is. Mindezek célja: segíteni a családokat abban, hogy döntésük a népesség csökkenésének irányába hasson. A Népesedési Alap célja az élet minőségét javító és a fenntartható fejlődést elősegítő népesedési és fejlesztési politika elősegítése a fejlődő országokban. A női egyenjogúság elősegítését a nők iskolázottságának és gazdasági helyzetének fejlesztése árán képzelik el.

Az otavalói program

Az Népesedési Alap Ecuador-programja a kecsua indián kisebbség és a quitói szegény-negyedek lakóinak reprodukív egészségügyi ellátásán kíván javítani. Az ecuadori lakosság 60 százaléka szegény, a kecsua indiánok között ez az arány eléri a 90 százalékot. A súlyosan, 14 milliárd dollárra eladósodott ország nemzeti jövedelmének felét adósságtörlesztésre költi. Ilyen körülmények között nagy segítség az az ötmillió dollár, amelyet a Népesedési Alap nyújt a hátrányos helyzetű női lakosság reprodukív egészségügyi ellátásának javítására. E program keretében Otavalo városban épült fel a Jambi Huasi, a kecsua egészségház. Az egészségház bejáró betegek választhatnak a hagyományos és a természeti gyógymódok közül. A Jambi Huasiban mintegy háromszáz gyógynövényt használnak a természetes gyógymódokhoz, de gyógyszeres termékek is kaphatók kedvező áron. A két belgyógyászon kívül sámba, bába és fogorvos is tart rendelőt. A gyermek és felnőtt betegek gyógyításán kívül a családtervezési tanácsadás és a terhességkezelés is a napi gyakorlat része. Az egészségházat eredetileg Otavalóban és a környékén lévő tíz faluközösség négyezer lakosának ellátására tervezték. Az egészségház szolgáltatásait a távoli hegyi közösségekben élők is igénybe vehetik. Az ecuadori kórházak egyáltalán nincsenek felkészülve az őslakosok fogadására, nem alkalmaznak indián orvosokat. Persze van közöttük olyan orvos, aki szeretné megismerni a kecsua gyógymódokat. Számukra Jambi Huasiban továbbképző tanfolyamokat szerveznek. A Jambi Huasi körzetébe tartozó asszonyok közül a kecsua átlagnál jóval többen használnak terhességmegelőző módszereket. A kecsua lányok tizenöt éves koruk körül mennek férjhez, és három gyermeket nevelnek fel általában. A magas csecsemőhalálozási arány miatt ennél jóval több a szülések száma, s így érthető: a faluközösség valódi vezéregyéniségei a bábák. Éppen ezért az ENSZ-program része a bábák továbbképzése is. Dr. Myriam Conejo, a Jambi Huasi Kubában végzett orvos igazgatója szerint a jövő gyógymódjai a hagyományos és a természeti gyógyászat keverékeként fognak kialakulni. A ma még egyedüli Jambi Huasi modellként szolgálhatna az ecuadori közegészségügyi ellátás újrászervezésében.

A quitói kezdeményezés

A Quito fölfe magasodó dombra, amely valamikor az indiánok birodalma volt, tíz évvel ezelőtt állították fel Caspicara ecuadori szobrász Szűz Mária-szobrát. A város szimbólumává vált szobor sejtelmes mosolya a köznyelv szerint a domb aljában lévő piroslámpás házakra utal. Talán nem véletlen, hogy éppen ebben a negyedben adott Quito önkormányzata otthont az új családközpontnak. A Népesedési Alap támogatásával létrehozott családközpont az egészségügyi felvilágosító központ és a kultúrház keveréke. A színháztermen és a képzőművészeti szakkörökön kívül rendőrszolgálat is működik az épületben, ahol bárki bejelentheti a családon belül elszennvedett sérelmét. A patriarchális családokban az erőszak minden fajtája természetes, sőt a közvélemény szerint nem szégyen, hanem büszkeség. Kamaszoknak lenni Ecuadorban sem könnyű. Ők azok, akikre sem a család, sem az egészségügy nem fordít különösebb figyelmet. A Quito szegény-negyedeiben élő serdülő lányok körében kiugróan sok az abortusz. Civil szervezetek egész

sora foglalkozik a komoly társadalmi problémákkal, s az ő tapasztalataikra épül a quitói önkormányzat abortuszmegelőző programja. 1994-ben 80 ezer fiatal életét követelte az abortusz Ecuadorban.

JEGYZET

* A szöveget Várkonyi Anna írta, a fotókat Révész Tamás készítette Otavalo környéki falvakban.

TAMÁS RÉVÉSZ – ANNA VÁRKONYI

Global problems – local solutions

Ecuador, Otavalo, Quito

This photo essay depicts two examples of the UN's population control program in Ecuador. The first one resulted in the establishment of a hospital in Otavalo, which is a town mainly inhabited by Quechua speaking Indians. The hospital offers both traditional and alternative healing systems to the patients. In the second example a family centre was opened in Quito's slum, which has taken over in the meantime a big number of other social functions too.

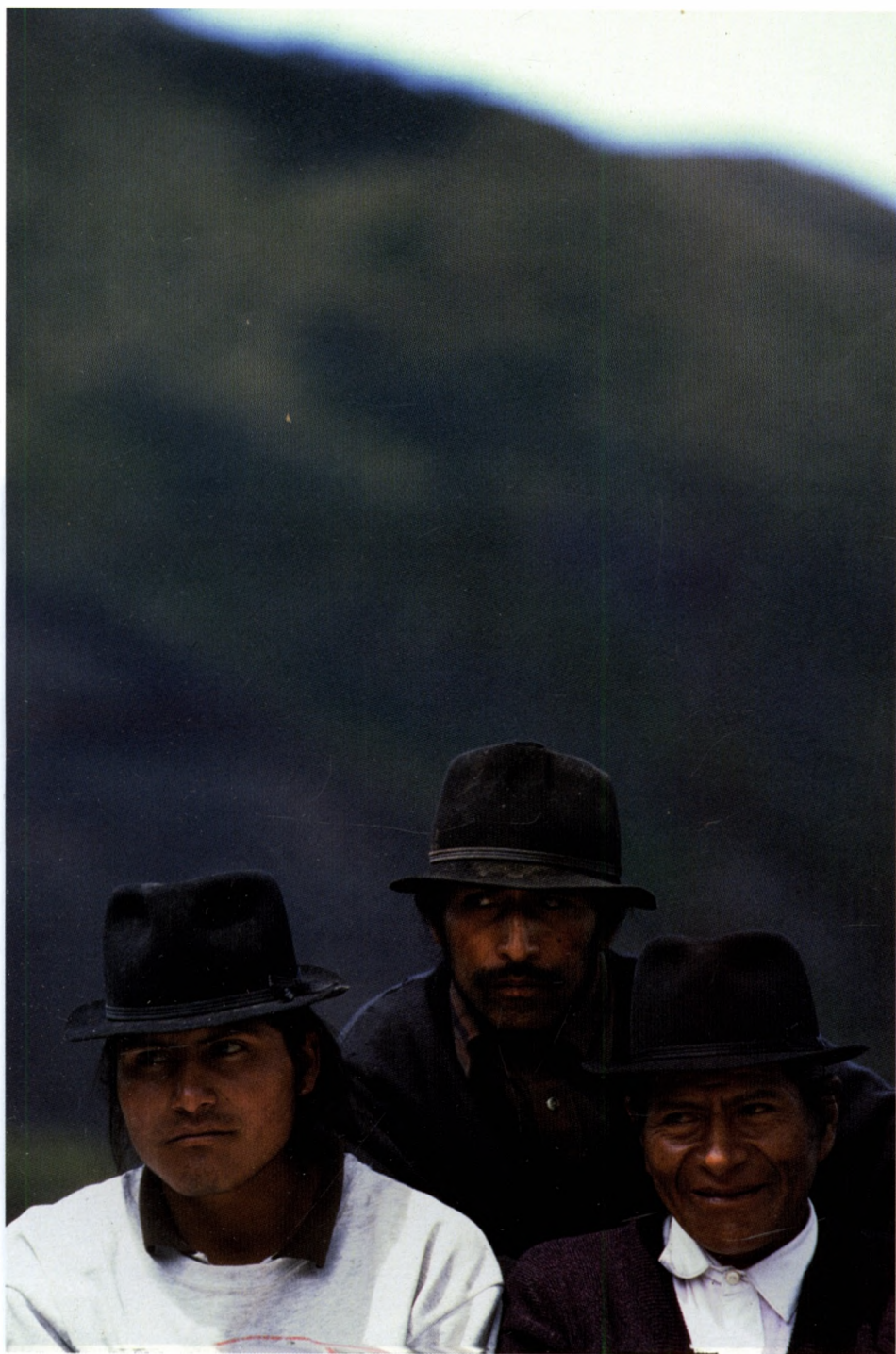

Kecsua porta az Andok völgyében

Magyarországi kulturális örökségvédelmi hatóságok által támogatott projekt

A kecsua anyák gyermekeiket általában hároméves korukig szoptatják

Három generáció – három „szemlélet”

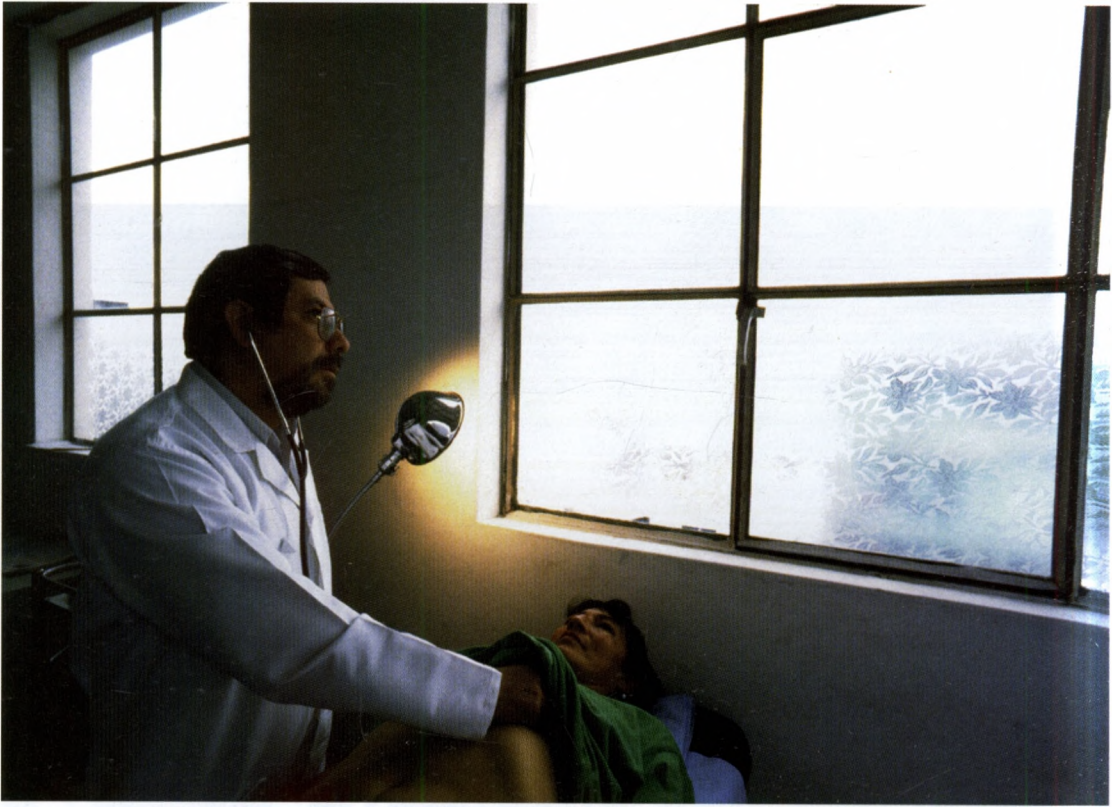

A Jambi Huasi bábája felvilágosítást tart a sokgyermekes kecsua anyáknak

Az előadás sikeres

Egészségügyi felvilágosítás a közösségi házban

Vajon ő hány gyermeket fog szülni?

A faluközösség „agórája”